RUSKI INWALID

N° 84.

SOBOTA. 12 Kwietnia. 1819 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: Królestwo Polskie. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Francyia. Angliia. Niderlandy. Szwecyia.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

Królestwo Polskie.

z Warszawy 10 *Kwietnia.* n. s.

Do Gabinetu Anatomicznego Królewsko-Warszawskiego Uniwersytetu nadesłane zostało przez JW. Prezesa Kommissyi Woiewództwa Podlaskiego w spirytusie zakonserwowane iagnię, które się urodziło dnia 19go z. mca we wsi i Gminie Proszewo zwaney w Obwodzie Siedleckim. Opis tego iagnięcia iest następuiący: Ma iednę głowę, ięzyk, zęby i pysk naturalne, cztery uszy, z tych dwa w położeniu naturalnem, drugie dwa zrosnięte przy karku, piersi zwyczayne, z których dwie przednie nogi we właściwym kierunku inne zaś dwie na grzbiecie wyrosłe. Od grzbietu dzieli się toż iagnię na dwie części, z tych każda ma swoię osobną tak nazwaną kość pacierzową (spinam dorsi), po dwie nogi i poiedynym ogonie przy każdey z tych części tylnych, tudzież worek oznaczaiący płeć baranka. Waży 10 funtów, urodziło się w swoim czasie; owca po wydaniu tego płodu nie naturalnego iest zupełnie osłabioną.

w Warszawie dnia 2go Kwietnia 1819 roku.
Jacyna
Sekr: Jlny Uniwersytetu.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

Od brzegów Menu, 31 *Marca.*

Pretensye woyskowych Hanowerskich do Anglii za utracone tabory i t. d. ieszcze z woien 1793 i 1795 roku będą nareszcie teraz zapłacone.

Posąg Xięcia Blüchera ulany w Berlinie, a przeznaczony do Rostoku rodzinnego miasta wodza tego, mieć będzie napis — »Xięciu Blücherowi Wahlsstattskiemu Rodacy.« — Z drugiey strony krótki napis taki:

W niepewności i w boiu
W upadku i w zwycięztwie
Zawsze rostropny i wielki;
Lud nasz wydobył
Z iarzma niewoli.

W kalendarzu Królestwa i Dworu Pruskiego na rok 1818 wydanym umieszczony iest *Napoleon Bonaparte* w liczbie kawalerów wielkiego orderu Orła Czarnego.

Wielki Xiążę Sasko-Weymarski posłał order białego Sokoła Francuzkiemu Jenerałowi Panu *Grundler*, i Cesarsko-Rossyyskiemu Pułkownikowi Panu *Prendler*.

Jedna z Gazet umieściła następuiący artykuł. — We wszystkich kraiach Europy nieskończoną mnogość mamy praw karnych, lecz w iakimże kraiu znaydziemy prawa nagród, prawa, któreby odwodziły ludzi od złego, zachęcaiąc do dobrego? — Czyliż nie godziłoby się mieć nadziei, że nagradzaiące prawa w oświeconych kraiach Niemieckich wezmą początek?

— August Fryderyk Ferdynand *Kotzebue* urodził się w Weymarze dnia 5 Maja 1761 roku; gdzie oyciec iego był Radcą poselstwa, a odumarł go w młodocianym wieku. Matka, iak się wyżey rzekło, ieszcze żyie. P. *Abbt* przedsiębierca podróżuiącego towarzystwa aktorów wzniecił w nim owego ducha sztuki dramatyczney, dla którey potem tak wiele pracował. Niemaiąc ieszcze lat 16 spełna, udał się na Akademiią w Jena, skąd dla miłości ku iedney iuż z zameżnych siostr oddalił się do Duisburga; ale 1779 roku do Jeny powrócił, poświęcaiąc się nauce prawa. Wtenczas to napisał pierwsze teatralne dzieło pod tytułem *Kobiety modne* Wkrótce złożył examen na Adwokata; wyiechał iednak 1781 do Petersburga na Sekretarza przy Gubernatorze Jenerale *Bawr*, po śmierci którego mianowany został Assessorem Naywyższego appelacyynego Trybunału w Rewlu. Roku 1785 wyniesiony był na Prezesa Gubernskiego w Estlandyi, i do stanu szlacheckiego.—W Rewlu oddał się całkowicie scenie teatralney, i tam napisał komedye *Nienawiść ludzi i żal*, tudzież Jndyanie. Dla słabości zdrowia udał się 1790 roku do Pyrmontu, gdzie napisał owe sławne dzieło Doktor *Barth* o żelaznem czole, które mu wielu nieprzyiacioł narobiło. Odtąd niemiał stałego siedliska, a po śmierci pierwszey żony wyiechał do Paryża. Przez nieiaki czas bawił także w Moguncyi, skąd 1795 roku powróciwszy do Estlandyi, osiadł na wsi, i muzom cały czas poświęcał. Wtedy wezwany do Wiednia, był tam poetą teatru Wiedeńskiego; lecz narobiwszy sobie wielu nieprzyiacioł, po raz trzeci wrócił do Rossyi, gdzie z powodu pewnego nieporozumienia na Syberyą był wywieziony, i tam rok, iak sam mówi, naywaźnieyszy życia swego przepędził. Uwolniony, opuscił Rossyą, i osiadł w Weymarze; lecz i tam poróżniwszy się z Gothym wyiechał do Berlina, został tam przyięty do Akademii nauk i umieiętności, pisał historyą Prus dawnych, i wiele innych dzieł licznych, tak znanych, że ich tu wyliczać nie potrzeba. Za czwartym powrotem do Rossyi uzyskał nareszcie stopień Radcy Stanu, i Konsula Jeneralnego w Królewcu.—Miał lat 58.

Dnia 25 pochowano zwłoki Pana *Kotzebue*. Zabóyca iego ma się nieco lepiey, lecz nie okazuie naymnieyszego żalu za popełnioną zbrodnię. Miał on oswiadczyć, że przeszło od 6 miesięcy powziął mysi zabicia Pana *Kotzebue*, który swemi pismami i postępkami charakter Niemców w złem bardzo wystawiał swietle. W przedsięwzięciu swem niemiał nikogo wspólnikiem. — Prócz tego, co się doniosło, rozmaite o tem zdarzeniu biegaią powieści. iedna z Gazet pisze, iż niemożna było usłyszeć, iakie *Sant* wymówił słowa po dokonanem zabiciu; inna zas, iż zawołał: *Już ludzkość zemszczona!* „*Oycze, iuż się stało!*„ *Niech żyie Teutoniia!*„— Nadto piszą iedni, że przyszedłszy do obezry nazwał się Heinrichs, drudzy, *Theobach* Słychać także, że pismo, które podał Panu *Kotzebue* do czytania, była to karta z napisem: *Wyrok śmierci na Pana K. i t. d.* — i że *Sand* wyzywał go poprzednio na poiedynek, od czego się P. *Kotzebue* podeszłym wiekiem wymawiał.

— Karol *Sand*, zabóyca Pana *Kotzebue*, trzeci syn uwolnionego od służby radcy sprawiedliwości mieszkaiącego dotychczas w Wundsidel, rospoczął nauki w Rawinsburgu, gdzie lat kilka przepędził. Późniey według własney chęci zaciągnął się do milicyi ziemskiey Niemieckiey, która w woynie z Francuzami piękne dała dowody poświęcenia się dla oyczyzny. *Sand* także nieraz przelał krew swoią w tey woynię. Był w wielkiey przyiaźni z iednym z synowców Pana *Kotzebu*. Nad drzwiami swoiey kwatery napisał głoskami Hebrayskiemi następuiące słowa. „*Przezemnie roziaśnieie zorza poranna!*„ Od nieiakiego czasu uczęszczał w Wiedniu na lekcyie Anatomii, i naybardziey zatrudniał się poznaniem położenia *serca* i poblizszych iemu części, a to z taką uwagą i pilnością, iż wszystkich na siebie obrócił oczy.

z Wiednia 31 Marca.

Dwór nasz zabawi przez Wielki Tydzień w Rzymie, skąd poiedzie do Neapolu, a spodziewany tu napowrót w Czerwcu, w którym-czasie będzie ślub Arcy-Xiężniczki *Karoliny* z Xięciem Saskim *Fryderykiem Augustem*, lecz niewiadomo, czy w Luxenburgu, czy w Pradze. Wyprawa Panny młodey wkrótce gotowa, i na widok publiczny w pokoiach zamkowych wystawiona będzie.

Cesarz poczynił następuiące odmiany w przeznaczeniu Posłów swoich u dworów zagranicznych: Xiążę *Stahrenberg* dotychczasowy Poseł w Turynie, będzie Posłem w Florencyi na mieysce Hrabiego *Appony*, który przeznaczony iest do Neapolu zamiast Xięcia *Jabłonowsktego*, który poiechał do Madrytu Na mieysce Xięcia *Stahremberga* iedzie do Turynu Caron *Fequelmont* ze Sztokolmu, gdzie go zastąpi Hrabia *Palfy* teraźnieyszy Poseł w Karlsruhe.

Arcy-Xiążę następca tronu daie teraz często wielkie obiady. Pomimo pobytu tu iego, karnawał nie był tak wesoły, iak w czasie bawienia całego Cesarskiego dworu. Przyczyniło się do tego niemało oddalenie znacznieyszych Panów, którzy zbytnią poufałością i wolnością przeszłorocznego karnawału panuiącą byli obrażeni.

Cena win spadła tu znacznie.

Na iednem z tuteyszych przedmieść kupiono za 7 tysięcy funtów szterlingów pałac, iak słychać, dla Xięcia Koburgskiego, męża zmarłey Xiężniczki Angielskiey *Karoliny* który tu» a nie w Anglii, mieszkać postanowił.

Dla utrzymania pewney długów kraiowych kontroli ustanowioną została dla Austryi Wielka księga, w którą wszystkie długi, prowizyą opłacaiące, wciągnione, i zachodzące w nich odmiany porządnie zapisywane będą. Utrzymaniem tey kontroli trudnić się będzie oddzielna Kommissya iuż przez Monarchę wyznaczona, którey Dyrektorem będzie Pan *Szarf* detychczasowy i nadworny Sekretarz przy Deputacyi wymian i umorzenia biletów.

Umarł tu pozawczora Xiąże Maurycy *Lichtenstein* Xiąże Tropański i Egerndorfski w Sląsku, Feldmarszałek woysk Cesarskich &. w 44 roku życia.

FRANCYIA.

z Paryża, 30 Marca.

Pan *Latour Mobour* mianowany posłem przy dworze Londyńskim, uda się wkrótce na mieysce przeznaczenia swoiego. — Poseł nasz w Stambule Margrabia *Riviere*, otrzymał na czas nieiaki pozwolenie oddalenia się ztamtąd, i wkrótce ma przybydz do Paryża.

Poseł Perski dzisiay miał posłuchanie uroczyste u Króla, a potem był na obiedzie u Hrabiego *Descart*, gdzie także więcey sta znakomitych osob znaydowawało się. Między gośćmi było czterech marszałków Francyi i Xiąże *Talleirand*.

Kommissyia izby deputowanych niedała baczności na przedstawienie uczniów Montpillierskich; lecz i zbyteczna surowość prefekta była zganioną.

Jedna z gazet naszych pomieściła między innem artykuł następuiący: »Hrabla *St. Cyr* od wstąpienia w obowiązek ministra obrocił całą usilność swoią na doprowadzenie do nowego porządku woyska Francyi. Upewniaią, że korpus rezerwowy w krótce należycie urządzonym będzie, i że większa część oficerów będących dotychczas bez obowiązku znaydą każdy według zdatności swoich mieysce. Przedsięwzięcie tego srodka niechybnie zmnieyszy liczbę nieukontentowanych i wyda nader pomyślne skutki.

Poseł Perski skoro tylko stanął w stolicy tuteyszey, natychmiast rozkazał ogłosić drukiem przez dzienniki wszystkie szczegoły o wysokiem swoiem pochodzeniu (Toż samo uczynił i w Wiedniu, gdzie takowe szczegóły pomiesczone były w *Dostrzegaczu Austryiackim.*)

Pola tuteysze oddawna iuż zupełnie są okryte zielonoscią, w niektórych zaś prowincyiach zboże iuż iest w kłosie i poziómki kwitną.

W tych dniach obywatel ieden Paryzki imieniem *Coquelet* był zabitym przez żołnierza Szwaycarskiego. To wydarzenie sprawiło znaczne w stolicy tuteyszey wzruszenie. Ofiary dobroczynne na rzecz wdowy zabitego są tak znaczne, iż same procenta roczne przyniosą iey 300 franków.

Wyrok smierci na znaiomego donosiciela *Bacha*, zamienionym został na dwudziestoletnie więzienie. Podobnież i wyrok takowy na wdowę *Bancal* zmieniony został na zamknięcie iey na całe życie w więzieniu i skazanie na ciężkie prace.

ANGLIIA.

z Londynu, 29 Marca.

W przeszłą Sobotę przybył tu Poseł Al-

gierski maiący bydź przy dworze tuteyszym. Wysiadł na brzeg w *Portsmouth* i przybył tu w towarzystwie dwoch Oficerów Angielskich służby morskiey, a mianowicie Pułkownika *Malkholm* i Kapitana *Weit*. Wiadomość o iego przybyciu natychmiast doniesioną została Xiążęciu Regentowi i Lordowi *Castlereahg*. Jmie iego iest *Alli Reis*. W roku 1816 dowodził flotyllą Barbaryyską, w ten- czas gdy Lord *Exmouth* szturmował do Algieru. W iego orszaku znayduie się ieden Sekretarz, ieden Szwaycar używany przez niego za tłomacza, ieden z duchowieństwa Mahometańskiego, dwóch ianczarów i ośm służących. Prywiozł dla Xiążęcia Reienta w podarunkach od Deia: sześć koni Arabskich, dwóch strusiów, i kosztowny obior Turecki. Lew którego także prowadził zdechł w drodze. Okręt na którym iechał przybył do wyspy *Minorki* pierwszego Września roku przeszłego i wytrzymał pięciu niedzielną karantynę. Z Mahon wyiechał w dalszą drogę d. 8 Lutego.

Znayduiący się tu Arcybiskup Jerozolimski Grzegorz Piotr *Gearvais* rodem z Damaszku co w Syryi, odwiedził w przeszłym tygodniu uniwersytet Oxfortski. Oglądał tam rękopisma nowego testamentu pisane w ięzyku Arabskim, wybrał naylepszy między temi i ma zamiar wydrukować, w celu przyczynienia się do rozszerzenia Ewangelii w Syryi.

Okręty naięte od Rządu Hiszpańskiego dla przewiezienia woyska do Ameryki południowey odchodzą ieden po drugim do Kadyxu. W *Bordeaux* i innych portach Francuzkich zakupił także w tym celu Rząd Hiszpański lekką eskadrę, złożoną z dwóch korwet, dwóch brygów i 4 szonerów. Tak więc Angliia dostarcza okrętów Hiszpanii, iako i Powstańcóm przeciw niey walczącym.

Dwanaście pięknych Arabskich koni przeznaczonych od Szacha Perskiego dla Xcia Reienta przybyły iuż do Deptford. Gdy Poseł Perski ziedzie do Londynu, sam ie Xięciu Reientowi odda. Był on iuż dawniey w Anglii.

Jenerał *Lallemand* ma zamiar zostać obywatelem Amerykańskim.

Król *Henryk* na wyspie *Haiti* opisuiąc pomyślny stan kraiu swego w odezwie dnia 1 Stycznia dodał, że iednak trzeba mieć się na ostrożności przeciw Francyi, z którey iuż woyska zagraniczne ustąpiły, a to tak długo, póki niepodległość Haiti uznaną nie zostanie.

NIDERLANDY.

z *Bruxelli, 2 Kwietnia.*

Dzieło Xiążęcia *Broglio*, byłego Biskupa *Gandauskiego* pod tytułem: *Reclamation respectueuse*, rozesłane przez niego w czasie ziazdu Akwisgrańskiego do rozmaitych dworów, i zawieraiące w sobie naydotkliwsze skargi przeciwko rządowi naszemu, było dotychczas publicznie przedawane u wszystkich księgarzy tuteyszych; lecz od nieiakiego czasu zostało skonfiskowane zupełnie i naysurowiey zabronione. Powiadaią nawet, że wydawcy takowego chociażby i nayodlegley mieszkali ulegną odpowiedzi sądowey.

Więcey dwudziestu osob wezwano z Belgii do Paryża na swiadectwo w sprawie o pokuszenie się na życie Xiążęcia *Wellingtona.*

SZWECIA

z *Sztokolmu 26 Marca.*

Gazeta tuteysza *Dostrzegacz* podała następuiące zdarzenie do rozwiązania, szczególniey osobom w nauce prawa biegłym: — Wieśniak, któremu żona umarła, włożył w trumnę klocek drzewa, trupa zaś zachował, i użył zamiast ponęty dla zwabienia wilków i lisów, za ubicie których nagrody w Szwecyi są wyznaczone, a których istotnie kilku przy ciele żony zastrzelił.—Za ubitych których oberznięte uszy w właściwym na dowód złożył urzędzie, domagał się wyznaczoney nagrody.—Zdarzenie to wprawiło w kłopot władzę, zachodzi bowiem pytanie, na iaką zasługuie karę, i czyli można go usunąć od wyznaczoney za ubicie drapieżnych zwierząt nagrody?

Nigdy podobno nie były czynnieyszemi nasze morskie warsztaty, iak pod teraźnieyszym rządem. W roku przeszłym 700 robotników użytych było w *Karlskronie* do budowy okrętów, z których tego roku trzy liniowe i fregata bliskie były ukończenia. Podpułkownik *Kilhgren*, który dawniey miał dozor i kierunek budowy okrętów u Turków, zawiaduie teraz tą budową w *Karlskronie*. Król wyniósł go do godności szlacheckiey pod nazwiskiem af *Borneman*.

W PETERSBURGU

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.